

előrehaladása nem is annyira a gépekben van, mint az emberi szívekben és lelkekben. A gépek pontosak általában és megbízhatóak. De nem biztos, hogy ilyenek az emberi szívek és lelkek. Már pedig fontos, hogy ilyenek legyenek, mert a gépek, az apparátus csak pontos és megbízható szívek és lelkek esetén pontosak és megbízhatóak. Ha nagyobb, ha nagy lett is az ember, ennek a fontossága nem lett kisebb, sőt.

Ezért fontos az, hogy ne közöny, ne formalizmus, ne uralom, ne a lét értelmetlenségének érzése legyen a szívekben és a lelkekben, hanem a bizalom, a szeretet, a munka megbecsülése, a reménység, az életkedv és az öröm, a békesség és a jóakarát. Mi mindent helyeslünk, ami ezeket valóban szítja, ébrentartja és gyarapítja. Mi azonban a természetes esz-közökön túl — amik jók és helyesek — rámutatunk állandóan legfőbb motívumunkra is, emberi létünk és hitünk alappilléreire: az Istenre is. Mert mindezek, éppen a szívekben és lelkekben, összefüggnek már szorosan a lét és nemlét, az élet és a halál problémáival. És a halál problémáját a legmegnyugtatóbban megoldani a hit tudja. Minél nagyobb és minél hatalmasabb az ember, annál kevésbé szeret elmúlni.

Az értelem az, ami az embert minden földi lénytől megkülönbözteti és föléjük emeli. De mellette nem szabad elhanyagolnunk azt sem, amit magunkban „szívnek” nevezünk. A kettő szorosan összefügg. Ha az értelemben nincsen rend, megzavarodik a szívnek a rendje is. De ez viszont is nagyon igaz. Csak mindkettőnek a békessége adja az élet békességét. Minden ember erre törekszik. Kell, hogy törekedjék. Mi is. Kell, hogy törekedjünk.

FRANCIS JAMMES „NÉGYSOROS“ VERSEIBŐL

ERDEI SZAMÓCA

*Csöpp szív — sötétvörös —, zöld gallérkával ékes,
megértőbb vagy te, mint a morc emberi szív:
nem habozol magad nyújtani a szegénynek,
ki útmentén megáll néhány pillanatig.*

ELSZAKADÁS

*Tették tegnapelőtt halottukat a sirba
Ma rászánják maguk, hogy hazatérjenek.
Mennek — apa s leány —, és egyikük se tudja,
halottuk él-e, vagy maguk haltak-e meg.*

ATYAI TANÁCS

*Nagy s kis gyermekeim, ha végképp elmegyek,
ne búslakodjatok nagyon. A temetőbe
csak derült napokon jertek ki. Ott lesznek
igazán veletek, oly napsütött a földje!*

KIENGESZTELŐDÉS

*Megejtő tisztaság! A büntetett gyerek
búsul irdatlanul, s nem tudja, mi felett.
Szomjas. Pléh poharát felém remegve nyújtja.
Igyál, kicsim, a könny arcod bemaszatolta!*

A HASPERRENI VÁSÁR NAPJÁN

*E vén baszk férfiú szempárja kínai.
Képtelen pápaszem tanyázik csempe orrán;
ekkép vész szem elől, ülvén kordéja ormán,
padul keskeny malacketrec szolgál neki.*

PASZTORI SÍRVERS

*Omer csipetnyi sót adott juhainak.
azzal tekintetét az úrbe meresztette,
s már itt se volt. Minap még ő kísért el este,
mikor iránytalan bolygtam az ég alatt.*

A HALOTTVÍVŐKHÖZ

*Ide temessetek, sarjaimhoz közel
s nőm mellé, kérkedő szobroktól messze távol.
Kereszt, és semmi más, cserje se óvja álmom:
eső mosdasson és felszél sirasson el.*

A BELSŐ SZÁRNY

*Mily erő emeli, nem tudja azt a kánya.
Lám, a poeta is épp ily vakon bukik
sötét mélyeibe, amíg a napvilágra
ki nem jut; s keze közt im, egy rózsza virít.*

ISTEN

*Mint madár, ha fia a fészekből kihull,
s étek híján halál leskel a kivetettre:
a végtelenbül úgy emlékeztet az Úr
nagy vijjogással a megfeszült szeretetre.*

SZENT SÁR

*Ismerem, mi a titka
zsenidnek, földi szív!
Rög vagy, mely istenadta
könnyel keveredik.*

SZÜZMÁRIÁS ÜVEGABLAZ

*Nem látni pontosan, mert a hajnal ködének
fátyola terül a rózsás táj fölibe,
vajon, kit ott ama kopottas ács kíséret,
a csacsin-ülő Szűz, nem kósza csillag-e.*

A TÖLGY APASÁGA

*Nem a zivatar a fő-megpróbáltatása,
s nem a villámcsapás, mitől szíve szakad:
hanem hogy el talál pusztulni a madárka,
kihullván fészekből, kit ágán tartogat.*

SÍRKERTBEN

*Istenhez harsogó vig verőfény alatt,
lúdtollnál vakítóbb falak közt heverő,
aranygonddal hímes vetés a temető,
hol veszteg, hús padon várjuk a holtakat.*

Szedő Dénes fordításai